

G

Program wyguk

w Gimnazjum Polskim

w Płocku

Biblioteka im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego

PROGRAM NAUK

wykładanych

w Gimnazjum Polskim

w Głocku, — 1905



6.9154

PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Nauka Religji.

Klasa wstępna.

Katechizm historyczny ks. Sokolika oraz nauka pacierza.

Klasa I-a.

Katechizm Ojca św. Piusa X i ministrantura, czyli sposób służenia do Mszy św.

Klasa II-a.

Historja święta Starego Testamentu według podręcznika ks. Filipskiego.

Klasa III-a.

Historja św. Nowego Testamentu według podręcznika ks. Bączkowskiego oraz czytanie Ewangelji (podręcznik ks. Kowalewskiego).

Klasa IV-a.

Liturgika, czyli wykład obrzędów Kościoła katolickiego według podręcznika ks. Kowalewskiego, w II półroczu katechizm, część dogmatyczna—podręcznik ks. Kowalewskiego.

Klasa V-a.

Etyka katolicka, czyli nauka moralności—podręcznik ks. dr. Jougana.

Klasa VI-a.

Historja Kościoła Katolickiego—podręcznik ks. Kowalewskiego.

Klasa VII-a i VIII-a.

Dogmatyka katolicka—podręcznik ks. dr. Sereklika.

PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Klasa wstępna.

Z polskiego:

Czytanie, opowiadanie i przepisywanie z książki: „Rok czytania“ wypisy na kl. wstępną I. Chruszczewskiej (niektóre wiersze z tej książki na pamięć).

Gramatyka: (podręcz. „Krótka gramatyka polska M. Dzierżanowskiej“), zdanie i jego części: główne (podmiot i orzeczenie) i podrzędne.

Rzeczownik: Podział rzeczowników (osobowe, zwierzęce, żywotne i nieżywotne, własne i pospolite).

Rodzaj rzeczowników (męski, żeński i nijaki).

Liczba rzeczowników (pojedyncza i mnoga).

Przypadkowanie rzeczowników (deklinacja).

Zaimek: Podział zaimków i odmiana zaimków łącznie z rzeczownikami.

Przymiotnik: Odmiana przymiotników przez rodzaje, liczby, przypadki i stopniowanie (deklinacja łącznie z rzeczownikami).

Liczebnik: Podział liczebników (główne i porządkowe). Deklinacja głównych i porządkowych (łącznie z rzeczownikami).

Czasownik: Podział czasowników (czynne i nijakie). Odmiana czasowników (konjugacja).

Dyktando: (podr. „Pisownia polska M. Dzierżanowskiej z uwzględnieniem pisowni Kryńskiego).

Duże litery.

Samogłoski: i-y, ami-amy, u-ó.

Spółgłoski wątpliwe: b-p, d-t, g-k, w-f, z-s, dż-ć.

Ż od g lub z, rz od r.

Odróżnianie wyrazów morze—może,

karze—każe,

warzyć—ważyć

Klasa II-a.

1. Czytanie: rozróżnianie opisu i opowiadania (baśni, podania, legendy).

2. Opowiadanie: (układanie planów), objaśnianie trudniejszych wyrazów i zwrotów;

3. Wiersze—uczenie się na pamięć.

4. Ćwiczenia gramatyczne: a) rozbiór zdania pojedynczego, b) zdania główne i podrzędne, zdania współrzędne; c) rozróżnianie spółgłosek mocnych i słabych) ciche i głośne głoski znaczeniowe; pierwiastek, przyrostek, przedrostek;—miękczenie spółgłosek—spółgłoska h); d) podział rzeczowników na deklinacje; e) określenie, podział i odmiana zaimków; f) określenie i odmiana przymiotników, stopniowanie ich; rzeczowniki o formie przymiotnikowej; g) określenie i podział liczebników—rodzaje—deklinacja—h) określenie słowa, podział słów na czynne i nijakie, słowa zwrotne—zaimkowe; strona czynna i bierna, postaci słów—czasy, osoby, tryby, imiesłowy czasu teraźniejszego: odmienne i nieodmienne, czasu zaprzęzłego, imiesłów bierny; i) części mowy nieodmienne. Stopniowanie przysłówków.

5. Ćwiczenia ortograficzne (dyktanda).

6. Wypracowania: a) streszczenie opowiadań, opisów i wierszy, b) samodzielne opowiadania, opisy rzeczy dobrze znanych.

Klasa III-a.

1. Czytanie: a) wprawa w ładne czytanie, b) zwracanie uwagi na treść i formę, c) zdawanie sprawy z myśli przewodniej utworu, d) rozróżnianie opisu ścisłego i poetyckiego. 2. Opowiadanie (jak wyżej). 3. Wiersze.

4. Ćwiczenia gramatyczne: a) podmiot, domyslny, logiczny, gramatyczny. Wyrażanie podmiotu różnymi częściami mowy. Zdania bezpodmiotowe; b) orzeczenie proste i złożone: przypadek orzeczenia rzeczownego i przymiotnego. Zgoda orzeczenia z podmiotem. Określenie rzeczownika przymiotne i rzeczowne; dopowiedzenie; okoliczności miejsca, czasu, sposobu i celu dopełnienie w 4, 2, 6—przypadkach; dopełnienie w trybie bezokolicznym. Rozróżnianie zdań podrzędnych ze zwróceniem uwagi na znaki pisarskie; spójniki, łączące zdania główne z podrzędne-

1) dźwiękowy i berdykowskich
2) (czynny i bierny)
3) (złoty i srebrny)

*) On. proste i złożone (Tajemnik i onenik).
Zdanie nieokreślone, rozstrzygnięte i ścisłe. Zdanie niepełne i nieokreślone elist.

mi. Skróty zdań. Zdania niezależne, przytoczone, wtrącone, nawiasowe. Szyk wyrazów w zdaniu.

5. Ćwiczenia ortograficzne: asymilacja, rozdzielanie wyrazów na sylaby—znaki przestankowe. Pisownia Akademji, Kryńskiego i Zjazdu Reyowskiego.

6. Ćwiczenia piśmienne: domowe i klasowe. Opowiadania, opisy ścisłe i artystyczne.

7. Powtórzenie szczegółowe gramatyki.

Klasa IV-a.

A) Stylistyka—Styl. Przedmiot stylistyki.

I. Główne warunki stylu: 1) jasność stylu a) synonimy, b) homonimy, c) zwięzłość, d) prawidłowa budowa zdań; 2) poprawność stylu; 3) czystość; 4) wykroczenia przeciw czystości a) barbarzyzny, b) prowincjonalizmy, c) archaizmy, d) neologizmy.

II. Styl piękny. 1) Żywość a) pytanie, b) wykrzyknik, c) apostrofa, d) powtórzenie, e) niedomówienie—poprawienie się, f) antyteza,—gradacja; 2) dźwięczność (onomatopea), 3) obrazowość a) porównanie, b) przenośnia, c) uosobienie, d) alegorja, e) metonimja, f) synekdocha, g) hiperbola, h) ironja, i) epitet.

III. Budowa zdań. Przykłady. Znaki piśmienne.

IV. Prozodja. Rytm i rym—średniówka—stopy: chorej, jamb, amfibrach, daktyl, heksametr; zwrotki—sonet.

V. Teorja literatury. Proza a poezja.

VI. Teorja prozy. 1) Rodzaje prozy a) proza opowiadająca, b) opisowa, c) rozumująca.

VII. Rodzaje prozy opowiadającej 1) rocznik, 2) kronika, 3) historia (krytycyzm i pragmatyzm), 4) pamiętnik, 5) dziennik, 6) podrózpisarstwo, 7) życiorys.

VIII. Rodzaje prozy opisowej: 1) opis ścisły czyli właściwy, 2) artystyczny, 3) charakterystyka.

IX. Rodzaje prozy rozumującej: 1) rozprawa, 2) krytyka, 3) wymowa, 4) list.

X. Poetyka, czyli teorja poezji: 1) rodzaje poezji: a) epiczna, b) liryczna, c) dramatyczna.

XI. Rodzaje poezji epickiej: 1) baśń i klechda, 2) legiendy, ballada, 3) śpiew historyczny i duma, 4) idylla czyli sielanka, 5) gawęda, 6) obrazek rodzajowy i liryczny, 7) bajka, 8) przypowieść, 9) anegdota, iraszka, powiastka, nowella, powieść, poemat, epepea.

XII. *Rodzaje poezji lirycznej*: 1) pieśń i dumka, 2) elegja i tren, 3) oda, 4) hymn, 5) liryka opisowa, 6) liryka dydaktyczna, 7) epigramaty, 8) przysłowia.

XIII. *Rodzaje poezji dramatycznej*: 1) tragiedja, 2) komedja, 3) dramat.

B) *Ćwiczenia stylistyczne w związku ze stylistyką*:
1) opisy ściśle i artystyczne, 2) streszczenia utworów,
3) łatwe rozprawki.

C) *Dyktanda na znaki pisarskie.*

Podznanek. — Złote — stylizowane, wypisy na kl. 12

Klasa V-a.

Co to jest literatura? Podział literatury: ustna, piśmienna. Podział na okresy. Okres scholastyczny. Wprowadzenie chrześcijaństwa i wpływ jego na rozwój cywilizacji. Wpływ łaciny. Szkoły w Polsce. Założenie i odnowienie Akademii krakowskiej. Piśmiennictwo pierwotne. Roczniki. Kronika. Gallus, Kadłubek, Janko—z Czarnkowa. Kronikarz a historyk. Jan Długosz. Życiorys. Dzieła i zasługi Długosza. Najdawniejsze zabytki języka polskiego: „Ojczyzna nasza“. „Bogarodzica“. Psalterz Florjański. Kazania Świętokrzyskie. Humanizm na Zachodzie. Humanizm w Polsce, jego znaczenie. Grzegorz z Sanoka, Konrad Celtis, Zb. Oleśnicki, Jan Ostroróg i jego pisma.

Stanowisko Polski w okresie scholastycznym wobec mocarstw sąsiednich; stosunki, jakie Polskę z temi mocarstwami łączyły. Literatura średniowieczna w Europie—krótki zarys. Komentarze poematu średniowiecznego Cyd. Okres złoty, czyli Zygmunowski. Skutki humanizmu. Krycyki, Dantyszek i Klemens Janicki, ich znaczenie. Reformacja na Zachodzie i u nas na tle ogólnego rozwoju stosunków politycznych. Pierwsze druki polskie; rozwój języka polskiego, przyczyny rozwoju piśmiennictwa w okresie złotym. Mikołaj Rej z Nagłowic. Życiorys jego (1505—1569). Mikołaj Rej, jako pisarz religijny. „Apokalipsis“, „Postylla“. „Zwierzyńiec“. Reja „Żywot człowieka poczciwego“ (rozbiór), „Fraszki“.

Jan Kochanowski. Jego życiorys (1530—1584). Kochanowski, jako liryk (Treny). Satyry Kochanowskiego. „Odprawa posłów Greckich“. Piotr Skarga. Jego życiorys (1536—1612). Skarga, jako twórca krasomówstwa pol-

skiego: „Kazania Sejmowe“ Skargi. „Wezwanie do pokuty“ (rozbiór). Kazania przygodne. Pisma historyczno-polemiczne. Znaczenie Skargi. Stanisław Orzechowski. Jego stosunek do władzy świeckiej. Orzechowski, jako polemista. „DIALOG albo rozmowa około egzekucji korony polskiej“. Frycz Modrzewski. „O poprawie rzezczypospolitej“. Sebastjan Klonowicz. Fabian Klonowicz, jako poeta. Klonowicz, jako satyryk. Jego „Flis“, „Worek Judaszów“. Zimorowicze, jako przedstawiciele sielanki. Strykowski. Mikołaj Kopernik. Jego życiorys. „De revolutionibus Orbium coelestium“. Zasługi naukowe Kopernika.

Klasa VI-a.

Okres jezuicki. Obraz literatury tego okresu. Stan Polski. Przyczyny upadku literatury polskiej. Stanowisko Jezuitów i Pijarów. Zarys literatur europejskich w porównaniu z Polską.

Szkolnictwo polskie w okresie jezuickim. Samuel Twardowski i jego utwory (w zarysie). Andrzej Morsztyn i jego poezja liryczna. Krzysztof Opaliński. Życiorys. Satyry jego. „Na ciężary i opresję chłopską“. Na ogółcone ściany w obronę. Opaliński, jako poeta i jako człowiek. Wacław Potocki. Jego dzieła: „Wojna Chocimska“. Znaczenie Potockiego. Wespazjan Kochowski jego dzieła. „Psalmodyja Polska“. Lubomirski. Starowolski. Andrzej Maksymiljan Fredro, jako miłośnik czystości mowy ojczystej. Jego przysłowia. Fredro, jako polityk i społecznik. Radziwiłł, Otwinowski, Niesiecki, Leszczyński, Jabłonowski, Młodzianowski—ogólnie na tle epoki. Jan Chryzostom Pasek.

Okres pseudoklasycy. Stan Polski i Europy pod względem politycznym i umysłowym. Konarskiego reformy szkolnictwa. Komisja edukacji narodowej i jej koleje. Wyjaśnić znaczenie rewolucji francuskiej, uwzględniwszy epokę przedrewolucyjną we Francji; hasła rewolucji. Poprzednicy rewolucji: Voltaire, Rousseau.

Cechy charakteryzujące pseudoklasycyzm wogóle. Elżbieta Drużbacka. Andrzej Kitowicz, jako pamiętnikarz. Ignacy Krasicki. Jego życiorys (1735—1801). Satyry jego: „Marnotrawstwo“, „Modna żona“, „Do Króla“. Bajki

jego. Podział bajek. Krasicki, jako epik: „Pan Podstoli“. Znaczenie Krasickiego, jako pisarza. Adam Naruszewicz. Jego życiorys (1733—1796). Naruszewicz, jako satyryk. „Chudy literat“ (rozbiór). Naruszewicz, jako historyk. Historia Naruszewicza, jej zalety i wady. „Memoriał względem pisania historii narodowej“. Trembecki. „Zofjówka“.

Klasa II-a.

Franciszek Karpiński—przedstawiciel sentymentalizmu. Utwory jego. Kajetan Węgiński. Franciszek Zablocki, dzieła jego i znaczenie w dramacie polskim. Wojciech Bogusławski; teatr w Warszawie. Julian Ursyn Niemcewicz—Dramaty („Powrót posła“). „Śpiewy historyczne“. Rzewuski, Bohomolec, Czartoryski, *Koźmian*, *Osiński*, Wężyk, Dmochowski. Bracia Żałuscy, założyciele pierwszej publicznej biblioteki. Bogumił Samuel Linde, twórca słownika języka polskiego. Euzebjusz Słowacki. Andrzej i Jan Śniadeccy. Alojzy Feliński, jego dzieła. Barbara Radziwiłówna. Jan Paweł Woronicz. „Hymn do Boga“.

Stanisław Staszyc, Hugo Kollątaj—ich życiorysy, dzieła i znaczenia społeczne.

Okres Mickiewiczowski. Romantyzm w Zachodniej Europie: w Anglii „Poeci jezior“. Jerzy Byron, byronizm. Romantyzm niemiecki. Faust Goethego. Henryk Heine. „Nowa Heloisa“ Jana Rousseau. Kazimierz Brodziński, zwiastun romantyzmu, jego życiorys i dzieła. „Wiesław“. „O klasycyzmie i romantyzmie“. Zasługi Brodzińskiego dla romantyzmu polskiego.

Adam Mickiewicz (1798—1855). Szczegółowy jego życiorys. Utwory drobne liryczne: 1) ballady: „Świtez“; „To lubię“, „Kochanek Maryli“, „Dudasz“, „Renegat“, „Czaty“, „Trzech Budrysów“; 2) Sonety erotyczne i krymskie; 3) Wiersze różne: „Oda do młodości“, „Farys“, „Pieśń filaretów“. Porównać je z wierszami klasycznymi „Do Joachima Lelewela“ i „Zima miejska“.

Utwory epickie: „Grażyna“—rozbiór. „Konrad Wallenrod“—rozbiór—charakterystyka. „Pan Tadeusz“—szczegółowy rozbiór, charakterystyki osób. „Dziady“, geneza ich. „Improwizacja“. Idea „Dziadów“.

Towianizm Mickiewicza. „Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego“. Mickiewicz, jako tłumacz. Znaczenie Mickiewicza w literaturze polskiej.

Klasa VIII-a.

Zygmunt Krasiński (1812—1859). Szczegółowy życiorys. Powieści historyczne. „Nieboska Komedja“—geneza jej. Rozbiór szczegółowy, charakterystyka osób i stronictw. Idea utworu. Znaczenie Nieboskiej Komedji w literaturze. Urabianie się poglądów historjofobicznych Krasińskiego. Niedokończony poemat „Irydjon“—rozbiór utworu. Utwory wierszowane: „Przedświt“, „Psalmy przyszłości“, „Dzień dzisiejszy“, „Resurrecturis“.

Juljusz Słowacki (1809—1849). Szczegółowy życiorys. Utwory bajroniczne—Słowacki a Byron. „Arab“, „Jan Bielecki“, „Lambo“, „Mnich“, „Szekspir“. Dramaty: „Mindowe“, „Marja Stuart“, trylogja dramatyczna: „Balladyna“, „Lilla Weneda“, „Mazepa“. Charakterystyka twórczości Słowackiego. Utwory liryczne. „Anelli“. Mistycyzm w Anhelizmie; „Beniowski“, jako poemat satyryczny—a „Don Juan“ Byrona. „W Szwajcarii“, „Ojciec Żadumionych“. Towianizm Słowackiego. Dramaty: „Książdz Marek“, „Srebrny Sen Salomei“. Fantazja, język, styl Słowackiego. Zasługi jego.

Antoni Malczewski. „Marja“.

Józef Zaleski—wiersze liryczne. „U nas inaczej“, „Dumy, czyli rapsody“, „Lach serdeczny na marach“.

Seweryn Goszczyński. Aleksander Fredro. Życiorys. Komedje „Pan Geldhab“, „Zemsta za mur graniczny“, „Śluby Panieńskie“.

Józef Korzeniowski. Życiorys. Korzeniowski, jako powieściopisarz: „Spekulant“, „Kolokacja“, „Krewni“. Korzeniowski, jako komedjopisarz: „Wąsy i peruka“. Korzeniowski, jako dramatopisarz: „Mnich“.

Wincenty Pol. „Pieśni Janusza“. „Pieśń o ziemi naszej“, „Pamiętniki Benedykta Winnickiego“, „Mohort“.

Teofil Lenartowicz. Jego liryka.

Kornel Ujejski. „Skargi Jeremiego“.

Ludwik Kondratowicz. Jego liryka. „Lirnik wioskowy“. Utwory epickie: „Urodzony Jan Dębóróg“.

Józef Ignacy Kraszewski. Życiorys. Pierwsze powieści obyczajowe. „Tułacze“. „Pod blachą“. „Rzym za Nerona“. Powieści historyczne wogóle. Zasługi Kraszewskiego.

Henryk Rzewuski. Powieść „Listopad“, „Zamek Krakowski“.

Zygmunt Kaczkowski: powieści historyczne. „Olbrachtwi rycerze“.



ПРОГРАММА ПОЛЬСКОЙ ГИМНАЗИИ ВЪ ПЛОЦКѢ.

Русскій языкъ.

I-й классъ.

Практическія упражненія.

Чтеніе, заучиваніе наизусть стихотвореній и прозы, пересказъ прочитаннаго. Диктовка, объяснительная и провѣрочная. Грамматическія упражненія (устныя и письменныя).

Курсъ грамматики.

Предложеніе и его части. Звуки гласные и согласные. Имя существительное, им. прилагательное, имя числительное, мѣстоименіе, глаголь, нарѣчіе, предлогъ, союзъ, междометіе.

Пособія.

Христоматія *Покровскаго* II-ая часть.

Грамматика *Киричникова* I-ая часть.

Курсъ систематическаго диктанда *Смирновскаго*.



ПРОГРАММА ПОЛЬСКОЙ ГИМНАЗИИ ВЪ ПЛОЦКѢ.

Русскій языкъ.

Этимологія.

II-ой классъ.

Словообразованіе. Понятіе о корнѣ, приставкѣ, суффиксѣ, флексіи. Правописаніе употребительнѣйшихъ суффиксовъ.

Слова, имѣющіе *ь* въ корнѣ.

Слова простыя и сложныя.

Главнѣйшія измѣненія гласныхъ и согласныхъ корня.

Повтореніе остальныхъ частей этимологіи.

Синтаксисъ.

Повтореніе курса I-го класса.

Предложенія безличныя. Синтаксисъ простого предложенія и сложнаго по способу подчиненія. Виды придаточныхъ предложеній. Грамматическіе способы соединенія придаточныхъ предложеній съ главными. Сокращеніе придаточныхъ предложеній.

Письменныя упражненія.

Диктовки объяснительныя и провѣрочныя.

Легкіе пересказы и описаніе.

Письменный и устный грамматическій разборъ.

Чтеніе и пересказъ прочитаннаго.

Заучиваніе наизусть прозаическихъ и стихотворныхъ отрывковъ и цѣлыхъ произведеній.

Руководства и пособія.

Поливановъ. Русская хрестоматія ч. I, ц. 70 к.

Кирпичниковъ и Гиляровъ Этимологія ц. 25 к. Синтаксисъ ц. 25 к.

Грамматика.

III-ий классъ.

Повтореніе курсовъ I-го II-го кл.

Синтаксисъ сложнаго предложенія со сводомъ всѣхъ правилъ о знакахъ препинанія.

Предложенія подчиняющія, сочиненные, соподчиненные.

Придаточныя опредѣлительныя, дополнителныя, обстоятельныя, условныя, уступительныя; употребленіе знаковъ препинанія.

Практическія упражненія.

Устный и письменный грам. разборъ.

Составленіе плана читаемаго разсказа.

Устное и письменное изложеніе прочитаннаго.

Заучиваніе наизусть небольшихъ прозаическихъ и стихотворныхъ произведеній.

Руководства и пособія.

Поливановъ. Русская христоматія ч. II-ая ц. 1 р. 20 к.
Кирпичниковъ и Гиляровъ. Синтаксисъ ц. 25 к.

Грамматика.

IV-й классъ.

Повтореніе курсовъ грамматики I, II и III-го классовъ.

Краткое ученіе о періодахъ, ихъ составѣ и видахъ которое должно быть передано систематически и на разборѣ примѣровъ.

Практическія упражненія.

Устный и письменный грамматическій разборъ.

Устное и письменное составленіе плана и изложеніе прочитаннаго. Заучиваніе наизусть прозы и стиховъ. Диктовка. Составленіе примѣровъ на періоды.

Руководства и пособія также.

V-й классъ.

Чтеніе и разборъ произведеній русской словесности
XI—XIII вѣковъ.

Дѣятельность свв. Меѳодія и Кирилла.

Произведенія XI вѣка Слово митрополита Иларіона о Ветхомъ и Новомъ Заветѣ и Похвала Князю Владимиру. Отрывки изъ Лѣтописи Нестора. Егоже—житіе Ѳеодосія Печерскаго.

Произведенія XII вѣка. Отрывки изъ „Слова въ новую педѣлю по Паскѣ Кирилла Туровскаго. Отрывки изъ хожденія игумена Даниила во святую землю. Поученіе Владиміра Мономаха. Отрывки изъ Слова о полку Игоревѣ.

Произведеніе XIII вѣка. Отрывки изъ Слова Серапіона, еп. Владимірскаго „О нашествіи татаръ“. Отрывки изъ „Слова или моленія Даниила Заточника“.

Устная народная словесность Былины о смѣдующихъ богатыряхъ.

Старшіе богатыри:

1. Волкъ Всесловичъ. 2. Вольга Святословичъ. 3. Микула Семяниновичъ. 4. Святогоръ.

Младшіе богатыри:

1. Илья Муромецъ. 2. Добрыня Никитичъ.

Былина. Отчего перевелись витязи на Руси.

Новгородскіе былины.

1. Василий Буслаевъ. 2. Садко, богатый гость.

Духовные стихи.

1. Стихъ о Егоріи Храбомъ.

Историческія пѣсни.

1. О Щелканѣ Дудентьевичѣ.

2. Объ Иванѣ Грозномъ.

3. На рожденіе Петра Великаго.

Научить наизусть не менѣе 3-хъ стихотвореній и 2-хъ прозаическихъ отрывковъ. Письменныя упражненія.

Пособія.

Смирновскій.



ПРОГРАММА ПОЛЬСКОЙ ГИМНАЗИИ ВЪ ПЛОЦКѢ.

Русскій языкъ.

VI-й классъ.

Чтеніе и разборъ произведеній русской словесности, со времени XVI столѣтія до Карамзина.

XVI в. Домострой, Исторія Князя Московскаго. Курбскаго, Посланіе Іоанна Грознаго въ К. В. монастырь.

XVII в. Сочиненія Котошихина.

XVIII в. Стефанъ Яворскій, Теофанъ Прокоповичъ, Кантемиръ, Ломоносовъ, Сумароковъ, Херасковъ, Богдановичъ, Хемницеръ, Державинъ, Фонъ-Возницъ.

Пособія.

Галаховъ. Историческая хрестоматія.

Смирновскій. Пособіе для изученія словесности I-ая и II-ая части.

VII-ой классъ.

Произведенія XIX вѣка.

Карамзинъ, Дмитріевъ, Крыловъ, Жуковскій, Батюшковъ, Грибоѣдовъ, Пушкинъ; Лермонтовъ, Кольцовъ, Гоголь.

Пособія.

Смирновскій. Пособіе для изученія русской словесности III-я и IV часть.

Галаховъ. Историческая хрестоматія.

VIII-ой классъ.

Систематическій курсъ теоріи слога, прозы и поэзіи. (Учебникъ Бѣлявскаго).

Повтореніе всего курса р. литературы, Гонгаровъ, Тургеневъ, Толстой, Бѣлинскій.

9 1115

PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Język francuski.

Klasa II-a.

W wykładzie główny nacisk położony jest na stronę praktyczną, czytanie więc, słówka, rozmówki z uwzględnieniem zasadniczych prawideł gramatycznych, konwersacja z pomocą rycin, dla większego zajęcia uwagi dziecka, główne zajmuje miejsce. Odmiana avoir i être. Koniugacje łatwiejszych czasowników w czasach: terażniejszym, przeszłym i przyszłym.

Podręcznik Delacroix I cz. 35 paragrafów.

Klasa III-a.

Deklinacje. Koniugacje czasowników w formie twierdzącej i przeczącej w czasach présent de l'indicatif, imparfait, passé défini, p. indéfini, futur. Przyimek de po przysłówkach, oznaczających ilość. Dyktando i koniugacje piśmienne.

Podręcznik Delacroix I część od § 35 do końca książki z uwzględnieniem zasadniczych prawideł gramatycznych, wchodzących do wymienionych paragrafów.

Klasa IV-a.

Użycie imparfait, p. indéfini, passé antérieur. Gérondif près. i gérondif passé. Pronoms conjoints i pronoms absolus. Użycie Conditionnel près: i conditionnel passé. Cztery koniugacje czasowników prawidłowych, włączając i verbes pronominaux. Formowanie czasów. Gramatyka Larive et Fleury l'année préparatoire—jako po-

wtórzenie i streszczenie wyżej wspomnianych prawideł. Dyktando i koniugacje piśmienne.

Podręcznik II cz. Delacroix z uwzględnieniem zasadniczych prawideł gramatycznych, wchodzących do wymienionych paragrafów.

Klasa V.

O zdaniu. Wszystkie części mowy w ogólności. Koniugacje czasowników nieprawidłowych. Użycie trybów. Użycie słów posiłkowych avoir i être. Gramatyka Larive et Fleury — première année. Dyktando, koniugacje piśmienne.

Podręcznik III cz. Delacroix 25 lekcje z uwzględnieniem zasadniczych prawideł gramatycznych, wchodzących do wymienionych paragrafów.

Klasa VI-a.

Składnia. Użycie czasów trybu oznajmującego w zdaniach zależnych, dopełniających. Użycie subjonctif i jego czasów. Participe prés. Zgoda participe passé z podmiotem i dopełnieniem. Infinitif i użycie przyimków przed infinitif. Do czytania wyjątki autorów, znajdujące się w wymienionym podręczniku—Voltaire'a, Dumas'a, Maupassant'a. Roboty piśmienne: dyktando, koniugacje i ćwiczenia, zawierające streszczenie wyjątków tłumaczonych.

Podręcznik III cz. Delacroix od 25-ej lekcji do końca książki.

Klasa VII-a.

Czytanie i tłumaczenie wybitnych autorów XVIII wieku: Voltaire'a, Montesquieu, J. J. Rousseau etc. Praktyczne zastosowanie gramatyki i składni przy rozbiórce wyżej wspomnianych dzieł. Roboty piśmienne streszczenia i wypracowania na temat zadany.

Klasa VIII-a.

Czytanie i tłumaczenie autorów XIX wieku: V. Hugo, Chateaubriand, Dumas'a etc. Powtórzenie gramatyki i składni przy czytaniu wyżej wspomnianych autorów. Roboty piśmienne; streszczenia i wypracowania na temat zadany.

PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Język niemiecki.

A. Poglądowe zaznajamianie dzieci z przedmiotami, otaczającymi ich w życiu codziennym. Czytanie i opowiadanie łatwych urywków prozaicznych. Krótkie wierszyki na pamięć.

B. Deklinacja najprostszyc rzeczowników rodzaju męskiego, żeńskiego i nijakiego z przedmiotnikiem określonym i nieokreślonym, z zaimkami dzierżawczymi i wskaźującymi. Zwrócić uwagę na niektóre wyjątki, np. das Bett—die Betteu, die Wand—die Wände. Koniugacja czasowników słabych (czasy główne: praesens, imperfectum, perfectum, futurum I, imperativus). Czasownik „sein“ i „haben“ w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym.

Najczęściej używane przyimki, jak *aus, mit, von, zu, dureh, ohne* i t. d.

Używanie podmiotu i orzeczenia prostego w zdaniach twierdzących i pytających.

C. Piśmienne prace: przepisywanie z książki, piśmienne odpowiedzi na pytania, dyktanda z przeczytanych urywków.

Podręcznik: Lojko i Osterloff.

Klasa II-a.

A. Rozmowy, mające na celu biegle zastosowywanie teoretycznego kursu klasy poprzedniej. Czytanie i opowiadanie łatwych urywków. Łatwe wiersze na pamięć.

B. Deklinacje rzeczowników z uwzględnieniem wyjątków; deklinacja przymiotników i ich stopniowanie; deklinacja zaimków osobowych; koniugacja czasowników słabych i najczęściej używanych mocnych we wszystkich cza-

sach trybu oznajmującego formy czynnej. Czasowniki zwrotne i złożone. Czasowniki posiłkowe: „sein“, „haben“, „werden“ we wszystkich czasach trybu oznajmującego. Czasowniki, odmieniające się za pomocą posiłkowego słowa „sein“. Liczebniki główne i porządkowe. Przyimki z jednym i z dwoma przypadkami. O zdaniu głównym i podrzędnym i o porządku słów w tych zdaniach. Używanie czasowników złożonych.

C. Piśmienne prace: dyktanda z przeczytanych urywków.

Podręcznik: W. Osterloff część II.

Klasa III-a.

A. Rozmowy mające na celu biegle zastosowywanie kursu poprzednich dwóch klas. Czytanie i opowiadanie. Wiersze.

B. 1) Rzeczownik: deklinacja imion własnych i powtórzenie całego rzeczownika, 2) przymiotnik, 3) liczebnik, 4) zaimek, 5) czasownik: wszystkie czasy formy czynnej i biernej. Tryb warunkowy i przypuszczający; czasowniki nieosobowe; czasowniki mocne, zdarzające się w tekście, 6) przyimki, 7) przysłówki złożone (damit, daraus, dاری i t. d.).

Dokładna znajomość porządku słów we wszelkich zdaniach.

C. Piśmienne prace: dyktanda i łatwe opowiadania.

Podręcznik: W. Osterloff część III.

Gramatyka: Leder.

Klasa IV-a.

A. Czytanie i opowiadanie dłuższych urywków.

B. Czasownik (powtórzenie całego czasownika i wszystkie czasowniki mocne). Przysłówek. Spójnik. Wykrzyknik. Powtórzenie całej etymologii. Ogólne pojęcie o ortografii i składni.

C. Piśmienne prace: dyktanda i opowiadania.

Podręcznik: W. Osterloff część IV.

Gramatyka: Leder.

Klasa V-a.

A. Czytanie i opowiadanie łatwiejszych bajek Hauffa, Storma, Robinsona Krusoe. Der Neffe als Onkel.

B. Składnia: części zdania, zdania proste, ściągnięte, złożone; zdania podrzędne i ich skracanie; o okresach; znaki przestankowe. Powtórzenie całej etymologii, szczególnie czasownika.

C. Trudniejsza dyktanda na wszystkie zasady etymologii i łatwiejsza na znaki przestankowe. Opowiadania piśmienne.

Klasa VI-a.

Krótki zarys historii literatury do klasyków. Powtórzenie gramatyki. Czytanie i opowiadanie.

Dyktanda na wszystkie zasady etymologii i składni. Opowiadania piśmienne.

Podręcznik: literatura Osterloffa.

Klasa VII-a.

O Klopstocku, Wielandzie, Lessingu (Minna von Barnhelm, Nathan der Weise, Emilia Galotti) i Herderze.

Domowe czytanie łatwiejszych utworów z nowoczesnej literatury.

Wypracowania domowe i klasowe na tematy łatwiejsze.

Klasa VIII-a.

O Schillerze i Goethem.

Schiller (Wilhelm Tell, Juugfrau von Orleans).

Goethe (Hermann und Dorothea).

O kierunkach w literaturze niemieckiej po Goethem.

Wypracowania domowe i klasowe.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

L a c i n a.

Klasa III-a (4 godz. tyg.).

Alfabet. Brzmienie głosek. Iloczas zgłosek. Akcent.

Deklinacje. Końcówki I-ej deklinacji; rodzaj rzeczowników należących do I-ej deklinacji.

Druga deklinacja. Rzeczowniki zakończone na **us**, **er**, **um**; ich rodzaj. Przymiotniki na **us (er)**, **a**, **um**. Wyrazy zatrzymujące **we** w wszystkich przypadkach **e**: puer, liberi, liber, asper, miser, tener, prosper, złożone z **fer ger...** Vocativus sing. imion zakończonych na **ius**; filius, deus.

Trzecia deklinacja. Rodzaj rzeczowników odmieniających się według 3-ej deklinacji. Przymiotnika z jedną, dwiema, trzema końcówkami (acer, alacer, celer, ceber, equester, pedester, paluster, saluber). Ablativus sing. na **i** (Neapolis, Tiberis, **e**, **al**, **ar**) Nominativus plur. **ia**, genitivus plur. **ium (e, al, ar)** parisyllaba na **er**, **es**, **is** rzeczowniki z pierwiastkiem zakończonym dwiema spółgłoskami). Wyjątki z ogólnych reguł o rodzaju rzeczowników 3-ej deklin. 1) **caro, do, go, io** (ordo, pugio), arbor, merces, seges, quies; marmor, cor, os (oris), os (ossis), cadaver, iter, ver, aes. 2) **as, —quis, —nis, collis, lapis, ensis, orbis, piscis, pulvis, mensis, —ex (lex, nex), dens, mons, fons, pons; vas.** 3) **sal, sol, us (udis, utis), lepus, mus.**

Uzupełnienie o deklinacji nieforemnej: rzeczowniki uformowane z przymiotników, przymiotniki dives, pauper, princeps, vetus, particeps, imiesłowy na **ans, ens**.

Czwarta deklinacja. Rodzaj; Manus, Domus.

Piąta deklinacja. Rodzaj. Dies.

Przymiotniki. Stopniowanie: ior, issimus; errimus, li-mus, entior, entissimus; bonus, malus, magnus, parvus, multus. Opisowe stopniowanie (magis, maxime).

Zaimki. Osobowe, dzierżawcze, wskazujące (hic, ille, is, idem, ipse), względny, pytajne (qui, quis, quid), nieokreślone (aliquis, quidam). Pronominalia adiectiva: unus, nullus, uter, neuter, alius, alter, totus, solus.

Liczebniki. Główne (10000), porządkowe (1000). De-klinacja liczebników.

Czasownik. Sum (prócz conjunctivus). Indicativus, imperativus activi i passivi, infinit. praes. act. i pass., partici-pium praes. act., part. perf. pass. w czterech konju-gacjach.

Przysłówki. Formowanie przysłówków od przymio-tników: e, iter, nter. Stopniowanie przysłówków (porówn. przym.).

Przymyki. Rządzące abl., accus. (ante, post, ad, apud, prope, contra, erga, adversus, circum, trans, ultra, intra, extra, super, supra, infra, inter, praeter, propter, ob, per), abl. i accus. (in, sub).

Ze składni: abl. compar. przy stopniu wyższym, ge-nit. partit. przy stopniu najwyższym. Zamiana w zdaniach formy czynnej na bierną, duplex. nominat., duplex accus., przy jestem, nazywam się, nazywam.

Klasa IV-a (4 lekcje tyg.).

Powtórzenie kursu klasy trzeciej.

Czasownik. Wszystkie formy activi i passivi w 4-ch konjugacjach. Sum. Depoentia, Semidepoentia. Cza-sowniki 3-ej konjugacji na io. Coniugatio periphrastica activa, passiva.

Nieforemne rzeczowniki: possum i inne złożone z sum, fero, eo, volo, nolo, malo, fio; ułomne: coepi, me-mini, voli, aio, inquam; nieosobowe bardziej używane. Oko-ło 200 czasown. z nieregularnym perf. i supinum.

Składnia zgody orzeczenia z podmiotem.

Składnia rządu. Użycie czasów w zdaniach głów-nych. Użycie trybu—indicativus. Coniunctivus w zdaniach głównych: hortativus (ne, neve), optativus, potentialis (ne, neque). Reguła o następstwie czasów. Coniunctivus w py-taniach ubocznych. Coni. przy spójnikach: ut consecuti-

vum, ut, ne finale i obiectivum, quin (po non dubito), cum histor. Główne reguły o accus. i nomin. c. infinito. Ablativus absolutus, participium coniunctum; supinum, ge-rundium.

Zdania warunkowe (1-szy i 3-ci rodzaj: realis, irre-alis). Sui, sibi, se, suus przy ut finale, w pytaniach ubocz-nych, w accusativus c. infinito.

Klasa V-a (3 lekcje tyg.).

Powtórzenie reguł ze składni podanych w kl. 4-ej.

Uzupełnienie reguły o następstwie czasów: zdania zależne od zdań podrzędnych, od imiesłowów i Futurum coniunctivi. Coniunctivus po spójnikach: quo, quominus, ne, ne non przy verba timendi, quin. Zdania czasowe (ubi, ut, postquam, antequam, priusquam, dum, quoad, do-nec, cum), przyczynowe (quod, quia, cum), quod explica-tivum. Zdania przyzwolenia i warunkowe (quamquam, etsi, tametsi, quamvis, licet, etiamsi, si, quasi, dummodo). Co-niunctivus w zdaniach względnych, celowych, skutkowych, przyczynowych, po słowach być, znajdować się. Accus. c. infinito w zależności od verba sentiendi i declarandi, od słów: iubeo, veto, sino, patior, volo, nolo, malo, po nieosobowych wyrażeniach.

Rozmaite przypadki gerundium (trado, do, reliquo).

Składnia przypadków jest uwzględniana, o ile się jej reguły w praktyce spotyka.

Jedna lekcja przeznaczona tygodniowo na tłumacze-nie Cezara „Commentarii de bello Gallico“.

Klasa VI-a (3 lekcje tyg.).

Oratio obliqua. Attractio modi.

Składnia przypadków. Duplex nominativus.

Accusativus: przy czasownikach: aequo, iuvo, effu-gio, sequor, imitor, piget, pudet, paenitet, taedet, miseret, fallit, fugit, praeterit, decet, deceo, celo, posco, flagito, ovo, vogo, interrogo, quaero, peto, appello, creo, censeo, złożonych z circum, per, praeter, trans, ad, cum, in, przy verba affectuum.

Dativus. Przy czasownikach: persuadeo, nubo, sup-plico, medeor, paneo, studeo, irascor, b) złożonych z ad, cum, in, inter, ob, post, prae, sub, super, c) caveo, con-

sulo, provideo. Dativus possessivus, finalis, duplex dativus.

Genitivus: subiectivus, possessivus, auctoris. Genitivus obiectivus: a) przy rzeczownikach, b) przymiotnikach, c) imiesłowach, d) piget, pudet, paenitet, taedet, miseret, e) gen. memoriae. Genit. criminis (accuso, damno, absolvo); gen. generis; partitivus; qualitatis, pretii (aestimo, puto, facio, sum, fio, habeo, emo, vendo, veneo, sto, consto).

Ablativus. Abl. instrumenti, causae (przy pass. i verba affectuum), modi, limitationis, comparisonis, copiae et inopiae (abundo, egeo, impleo, privo, orbo, spolio, nudo), separationis (prohibeo, abstineo, moveo, libero), originis (ortus, natus). Abl. przy opus est, dignus, indignus, fruor, fungor, utor, nitor.

Oznaczenie miejsca: a) nazwy miast i wysp, b) domus, rus, humus, c) ablativus loci.

Określenie przestrzeni: jak wysoki, głęboki, szeroki, długi, daleki.

Określenie czasu: a) kiedy (ablativus temporis), b) w jak długim przeciągu czasu, c) jak dawno przed, po d) jak dawno temu, e) ile ma lat.

W 1-ym półroczu. Jedną lekcję w tygodniu poświęca się wyłącznie na gramatykę, dwie zaś na czytanie Cyserona.

W 2-im półroczu. Jedna godzina przeznaczona na Cyserona, dwie zaś na czytanie *Metamorphoz* Owidjusza, przy czym udzielane będą wiadomości z mitologii rzymskiej.

Klasa VII-a (3 lekcje tyg.).

Tłumaczenie *Liwjusza* i *Eneidy* Wergiljusza. Zaznajamianie (mniej lub więcej systematyczne) ze zwyczajami rzymian.

Klasa VIII-a (3 lekcje tyg.).

Tłumaczenie *Liwjusza* i *Horacego*. Budowa wiersza łacińskiego. Krótki rys literatury łacińskiej.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO w PŁOCKU.

LOGIKA i PSYCHOLOGIA.

l o g i k a.

Klasa VIII-a (2 godz. tyg.).

Logika, jako nauka prawidłowego myślenia i wypowiedzania sądów. Praktyka wyprzedza teorię. Dysputy w Grecji. Arystoteles. Myślenie dedukcyjne i indukcyjne. Podział logiki. Logika, jako nauka i sztuka. Błędy naszego rozumowania. „Idola“ Bacona. O „skłonnościach umysłu ludzkiego do błędów“ według Bain'a. Zasady konsekwentnego myślenia: tożsamości, sprzeczności i zasada, wyłączająca środek.

Pojęcia. Jak się tworzą pojęcia? Wyraz. Tworzenie się wyrazów. Podział wyrazów. „Kategorje“ Arystotelesa. Treść i zakres wyrazów, stosunek pomiędzy zakresem i treścią. Zasady klasyfikacji logicznej. Rodzaj i gatunek. Differentia (różnica). Cecha swoista (proprium) cecha nieodłączna (ac. inseparabile). 5 rodzajów orzeczenia. Wyraz logiczny. Niedokładność w używaniu wyrazów. Porównawcze zestawienie tworzenia się wyrazów u dzieci i w historii języka. Ustalanie pojęć wyrazów. Terminologia, nomenklatura, słowniki.

Zdanie. Podział zdań: analityczne i syntetyczne, powszechne i szczegółowe, twierdzące i przeczące, proste i złożone. Równoważność, zamiennność, przeciwstawność, podporządkowywanie zdań. Terminy zdania. Zdania tożsamości. Koła Ejlera. Termin rozłożony i nierozłożony. Tożsamość jednostronna i dwustronna. Wyrowadzenie wniosku formalnego. Wnioskowanie pośrednie

i bezpośrednie. Odwracanie sądów: proste i przez ograniczenie. Sądy sprzeczne. Sądy przeciwstawne—ich odwracanie. Sądy „nazewnątrz logiczne“. „Prawo kontrastu jednorodnego“ według Bain'a.

Syllogizm, jego pochodzenie. Części i terminy syllogizmu. Syllogizm, jako wnioskowanie dedukcyjne. Aksiomat syllogizmu. Formy i tryby syllogizmów dla sądów: powszechnych i szczegółowych, twierdzących i przeczących. Prawidła syllogizmu. Sprowadzanie argumentów do form syllogizmu, korzyść stosowania syllogizmu. Entymemat. Syllogizm hipotetyczny. Syllogizm rozjemczy. Dylemat.

Błędy w rozumowaniu (błędy mowy i błędy myślenia). *Petitio principii*, *ignoratio elenchii*. O sofizmatach. Paradoks.

Syllogizm indukcyjny Arystotelesa. Zakres logiki formalnej. Zasada dostatecznej podstawy.

Indukcja wogóle, jej historyczny rozwój. (Roger Bacon, Franciszek Bacon, Leonardo da Vinci, Galileusz, Kopernik). John Stuart Mill.

Dane doświadczenia, jako podstawa rozumowania indukcyjnego. Poznawanie kolejności, jako zadanie nauki. Jednostajność natury. Zasada przyczynowości. Następność przyczynowa. Zasadnicze metody badania i wnioskowania indukcyjnego. Metoda różnic. Metoda podobieństw. Metoda pozostałości. Metoda zmian równoległych. Sprawdzanie wyników osiągniętych przez indukcję przy pomocy dedukcji. Metody objaśniania. Hipoteza. Stałość średnich przeciętnych. Statystyka. Wnioskowanie na zasadzie prawdopodobieństwa. Obliczenie prawdopodobieństwa. Wnioskowanie na zasadzie analogji. Wnioskowanie na zasadzie przykładu.

Zasada ekonomji myślenia. Cel nauki. Wnioski naukowe. Metody naukowe. Analiza i synteza. Klasyfikacja wiedzy.

Podręczniki:

- 1) *dr. Biegańskie*. Logika.
- 2) *St. Brzozowski*. Logika (dla kursu streszczonego).
- 3) *Stanley Jevous*. Logika w tłumaczeniu Henryka Wernica.
- 4) *Minteu*. Dedukcyjna i indukcyjna logika.

Psychologia.

Stan świadomości. Zjawiska duchowe i układ nerwowy. Paralelizm psychofizyczny. Podział zjawisk duchowych.

Wrażenia otrzymywane przez zmysły poszczególne i przez t. zw. zmysły ogólne.

Procesy umysłowe. Kojarzenie na prawach tożsamości i styczości. Kojarzenie myśli na zasadzie wspólności miejsca, na zasadzie podobieństwa, przeciwieństwa, względności stosunków. Prawo zdolności, łatwości i jednostajności reprodukowania się stanów umysłowych. Przyzwyczajenie. Reprodukacja myśli na zasadzie porównania.

Psychologia poznania. Postrzeżenie, psychologia postrzeżeń, dostarczanych przez zmysły szczególne i ogólne. Uogólnianie. Abstrakcja. Klasyfikacja. Denominacja. Rozumowanie. Idealizacja. Ideal spekulacyjny, estetyczny, etyczny, religijny.

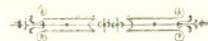
Ogólna natura poznania. Samoświadomość, czas, przestrzeń, materja. Złudzenia (widma, widzenia, senne marzenia, hypnotyzm).

Psychologia uczuć. Świadomość przykrości lub przyjemności. Uczucia pod względem stosunku wzajemnego. Wyrażanie uczuć oznakami zewnętrznymi. Klasyfikacja uczuć, dostarczanych przez zmysły poszczególne, uczucia wynikające z kojarzenia i porównania.

Psychologia woli. Czynności odruchowe i popędy. Wola w życiu umysłowym. Myślenie.

Podręczniki: *Clark Murray*: Psychologia, podręcznik w przekładzie H. Wernica i J. W. Dawida.

Dla kursu streszczonego: Psychologia *St. Brzozowskiego*.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Wykład prawa.

Klasa VII-a.

Wstęp. Pojęcie o prawie. Źródła prawa. Kodyfikacja praw. Zbiory praw polskich i rosyjskich. Nauka prawa.

Pojęcie o państwie. Państwa starożytne, średnio-wieczne.

Polska. Terytorjum. Ustrój państwowy, zmiany w takowym. Księstwo Warszawskie. Królestwo kongresowe.

Państwa współczesne. Różnorodność form państw współczesnych. Państwa absolutne i konstytucyjne (monarchiczne i republikańskie).

Cechy państwa konstytucyjnego. Konstytucje europejskie. Prawa polityczne i obywatelskie. Parlament. Izba wyższa.

Rosja. Rozwój państwa. Terytorjum. Prawa zasadnicze. Monarcha. Prawa Monarchy. Rząd. Przedstawicielstwo narodowe. Duma państwowa. Rada państwa. Wybory. Wybory w Królestwie. Ustrój administracyjny. Zarządy centralne w Petersburgu. Ministerja. Podział państwa na okręgi, gubernie, powiaty, gminy (волости). Zarząd miast. Magistraty. Ustrój Administracyjny Królestwa Polskiego. Samorząd prowincji miejski i ziemski. Samorząd rosyjski. Samorząd gminny w Królestwie. Ustrój sądowy. Sądy. Senat. Izby sądowe. Sądy okręgowe, pokoju, gminne.

Klasa VIII-a.

Prawo cywilne czyli prywatne,—pojęcie, rozwój i historia jego.

Rozwój prawa polskiego. Statuty. Konstytucje sejmowe. Volumina legum.

Porządek ogłaszania praw w Cesarstwie i Królestwie. Stosowanie prawa co do osób i miejsca.

Kodeks francuski. Wprowadzenie go do Księstwa Warszawskiego. Podział kodeksu na księgi.

Osoby fizyczne i prawne. Pełnoletni. Mężczyźni i kobiety. Kobiety zamężne. Krajowcy i cudzoziemcy. Naturalizacja. Ograniczenie i pozbawienie praw. Śmierć cywilna.

Zamieszkanie. Księgi ludności.

Akty stanu cywilnego. Akty urodzenia, małżeństwa i zejścia. Poprawianie aktów.

Prawo o małżeństwie. Warunki do zawarcia małżeństwa, przeszkody. Obrzęd ślubny. Ustanie małżeństwa przez śmierć, unieważnienie i rozwód. Skutki ustania. Rozłączenie małżeństwa co do stołu i łoża.

Konsystorze. Prawo małżeńskie u żydów.

Skutki małżeństwa. Prawa męża. Umowy przedślubne. Obowiązki z małżeństwa wynikające.

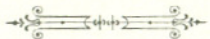
Dzieci, prawa ich. Opieka.

Prawo spadkowe. Testament. Darowizna.

Prawa rzeczowe. Prawo własności. Prawa ograniczające własność. Ustrój hipoteczny.

Zobowiązania. Umowy. Rodzaje zobowiązań. Skutki zobowiązań. Ustanie zobowiązań. Umowy w szczególności. Kupno i sprzedaż, zamiana, najem, spółka, pożyczka, skład albo depozyt, zastaw, pełnomocnictwo, poręczenie.

Prawo handlowe. Instytucje handlowe. Sądownictwo handlowe. Umowy handlowe. Wspólki.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO w PŁOCKU.

Historja Polski.

Klasa II-a.

a) *Wiadomości wstępne, elementarne.*

2 godziny tygodniowo.

Podręcznik Józefa Chociszewskiego.

Epoki: Piastowska, Jagiellońska, Elekcyjna, epoka rozbiorów i porozbiorowa.

Klasa VI-a.

b) *Kurs systematyczny.*

2 godz. tygodn.

Wiadomości ogólne o słowianach. Wiadomości pierwsze o narodzie polskim. Ród Piastów. Przebieg dziejów od Mieczysława I-go do Bolesława Krzywoustego ze szczególnym uwzględnieniem panowania: Mieszka I, Bolesława Chrobrego i Krzywoustego.

Polska podzielona pomiędzy synów i wnuków Krzywoustego. Władysław I. Przebieg dziejów od tegoż do Władysława Łokietka z uwzględnieniem rozwoju możnowładztwa, znaczenia kolonizacji oraz klasztornej życia.

Ostatni królowie z rodu Piastów. Szczegółowa znajomość panowania Łokietka i Kazimierza Wielkiego. Ludwik Węgierski. Jadwiga. Ród Jagiellonów. Szczegółowa znajomość panowania Władysława Jagielly, Zygmunta I-go i II-go.

Podręcznik: 1) *Historja Polski L. Tatomira,*

2) *Zarys dziejów Polski Lewickiego.*

Klasa VII-a (2 godz. tyg.).

Epoka Elekcyjna.

Szczegółowa znajomość panowania Henryka Walezego, Batorego, Wazów, Jana Kazimierza, Sasów, Poniatowskiego.

Czasy porozbiorowe z uwzględnieniem najważniejszych wypadków tej epoki.

Ważniejsze daty z epok wszystkich.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Historja powszechna.

Klasa III-a (2 g. tyg.).

Historja starożytna. Okresy przedhistoryczne. Egipt, Babilonia, Assyria, Fenicjanie, Kartagińczycy, Izraelici, Medowie i Persowie.

Podręcznik Korzona.

Klasa IV-a (2 g. tyg.).

Grecja—myty, wojna z Troją; ustrój państwowy, igrzyska Olimpijskie, Solon i jego prawa, wojny z Persami, z Peloponesem. Rzym—czasy królów, rzeczpospolita rzymska, Rzym podbija Italję; wojny z Samnitami, Latynami, Tarentem, wojny zewnętrzne: punickie; wojny domowe—panowanie żołnierzy; Marjusz, Sulla.

Podręcznik Korzona.

Klasa V-a (2 g. tyg.).

Arabowie i Bizancjum. Europa zachodnia od roku 600—1100—ludy germańskie i Kościół rzymski. Monarchja Karola Wielkiego. Feudalizm. Niemcy i Włochy w w. X i XI. Europa zachodnia w w. XII i XIII—wzrost miast, wyprawy krzyżowe i gospodarka miejska.

Podręcznik R. Wipperera.

Klasa VI-a (2 g. tyg.).

Epoka wynalazków. Humanizm. Reformacja. Stosunki międzynarodowe w czasach nowożytnych. Prowadzenie Karola V. Niemcy na początku w. XVI. Refor-

macja w Niemczech, Danii, Szwecji, Polsce. Oderwanie się Anglii od Rzymu. Reakcja katolicka. Katolicyzm w Hiszpanii, Włoszech. Zakon Jezuitów. Filip II. Rewolucja w Niderlandach. Anglja za Tudorów, Stuartów. Francja—Henryk IV, Ludwik XIII i Ludwik XIV. Absolutyzm, Merkantylizm. Wojna północna. Utworzenie Prus. Podręcznik M. Karejewa.

Klasa VII-a (2 g. tyg.).

Rewolucja francuska: Ludwik XVI, upadek monarchji. Napoleon Bonaparte. Kongres Wiedeński. Rewolucje południowo-romańskie—powstanie greckie. Ludwik XVIII, Karol X. Rewolucje w Austrii, Niemczech, Włoszech. Franciszek Józef, Fryderyk Wilhelm IV, Wilhelm I. Metternich, Bismark, Moltke. Wojny: krymska, austriacko-pruska.

Podręcznik M. Karejewa.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Historja powszechna.

Klasa III-a (2 g. tyg.).

Historja starożytna. Okresy przedhistoryczne. Egipt, Babilonia, Assyryja, Fenicjanie, Kartagińczycy, Izraelici, Medowie i Persowie.

Podręcznik Korzona.

Klasa IV-a (2 g. tyg.).

Grecja—myty, wojna z Troją; ustrój państwowy, igrzyska Olimpijskie, Solon i jego prawa, wojny z Persami, z Peloponesem. Rzym—czasy królów, rzeczpospolita rzymska, Rzym podbija Italję; wojny z Samnitami, Latynami, Tarentem, wojny zewnętrzne: punickie; wojny domowe—panowanie żołnierzy; Marjusz, Sulla.

Podręcznik Korzona.

Klasa V-a (2 g. tyg.).

Arabowie i Bizancjum. Europa zachodnia od roku 600—1100—ludy germańskie i Kościół rzymski. Monarchja Karola Wielkiego. Feudalizm. Niemcy i Włochy w w. X i XI. Europa zachodnia w w. XII i XIII—wzrost miast, wyprawy krzyżowe i gospodarka miejska.

Podręcznik R. Wipperera.

Klasa VI-a (2 g. tyg.).

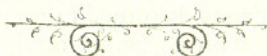
Epoka wynalazków. Humanizm. Reformacja. Stosunki międzynarodowe w czasach nowożytnych. Prowadzenie Karola V. Niemcy na początku w. XVI. Refor-

macja w Niemczech, Danii, Szwecji, Polsce. Oderwanie się Anglii od Rzymu. Reakcja katolicka. Katolicyzm w Hiszpanii, Włoszech. Zakon Jezuitów. Filip II. Rewolucja w Niderlandach. Anglja za Tudorów, Stuartów. Francja—Henryk IV, Ludwik XIII i Ludwik XIV. Absolutyzm, Merkantylizm. Wojna północna. Utworzenie Prus. Podręcznik M. Karejewa.

Klasa VII-a (2 g. tyg.).

Rewolucja francuska: Ludwik XVI, upadek monarchji. Napoleon Bonaparte. Kongres Wiedeński. Rewolucje południowo-romańskie—powstanie greckie. Ludwik XVIII, Karol X. Rewolucje w Austrii, Niemczech, Włoszech. Franciszek Józef, Fryderyk Wilhelm IV, Wilhelm I. Metternich, Bismark, Moltke. Wojny: krymska, austriacko-pruska.

Podręcznik M. Karejewa.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Gieometria.

Klasa IV-a.

Określenie, pewnik, twierdzenie, twierdzenia wzajemnie odwrotne, wniosek. Elementy geometryczne. Istota i podział geometrii. Prosta, odcinek. Porównywanie odcinków; działania z odcinkami prostej. Kąty. Porównywanie kątów, działania z nimi. Kąt pełny, półpełny, dwusieczna; kąty przyległe; kąty spełniające się. Kąt prosty, prostopadła, pochyła. Kąty wierzchołkiem przeciwległe. Trójkąty, ich elementy. Rodzaje trójkątów. Równość trójkątów. Kąt zewnętrzny trójkątu. Własności boków i kątów trójkątu. Rzut punktu i odcinka. Własności prostopadłych i pochyłych. Równość trójkątów prostokątnych. Miejsce geometryczne. Własności dwusiecznej. Proste równoległe i ich własności. Przecięcie równoległych sieczną. Kąty z ramionami równoległymi i prostopadłymi. Linje łamane i ich własności. Wielokąty i ich elementy. Suma kątów trójkątu i wielokątu. Równoległobok, prostokąt, ukośnik, kwadrat, trapez; ich własności. Linja równoległa do boku \triangle -tu. Punkty osobliwe w \triangle -cie. Koło. Łuki, cięciwy i ich własności. Styczna i jej własności. Wspólna miara. Stosunek odcinków. Odcinki współmierne i niewspółmierne. Mierzenie kątów. Położenie kół względem siebie. Wielokąty wpisane i opisane.

Zadania na konstrukcję. (Dzielenie odcinka na części, wystawienie prostopadłej, dzielenie kąta, przeprowadzanie równoległej, wykreślanie trójkątów, wykreślanie równoległo boków, prostokątów, rombów, kwadratów, trapezów; wykreślanie koła; przeprowadzenie stycznej do jednego i dwóch kół; wykreślanie najprostszych miejsc geometrycznych).

Podręcznik. Zydler, cz. I.

Klasa V-a.

Odcinki proporcjonalne. Dwusieczna kąta wewnętrznego i zewnętrznego w \triangle -cie. Warunki podobieństwa \triangle -ów. Warunki podobieństwa wielokątów. Punkty i linje odpowiednie. Środek podobieństwa. Związki liczbowe pomiędzy niektórymi linjami trójkątu. Linje proporcjonalne w kole. Czworokąty wpisane; twierdzenie Ptolemeusza. Linja potęgowa. Wielokąty foremne wpisane i opisane; stosunek boków ich do promienia koła. Równoważność wielokątów. Pola prostokątów, \triangle -ów, równoległoboków, rombów, trapezów. Stosunek pól wielokątów podobnych. Pojęcie o granicach. Długość okręgu; pole koła. Sposób obliczania π . Kwadratura koła.

Zadania na konstrukcję. (Dzielenie odcinka w danym stosunku; znalezienie odcinka proporcjonalnego; budowanie prostszych wzorów algebracyjnych; dzielenie odcinka w stosunku skrajnym i średnim; budowanie figur podobnych do danej; zadania Apolonjusza; zadania na równoważność trójkątów i wielokątów).

Zadania na wyliczenia. (Zadania na stosunek elementów trójkąta i wielokąta; zadania na zależność wzajemną łuków i cięciw; zadania na obliczanie pól trójkątów, wielokątów i kół).

Podręcznik. Zydlar, cz. I.

Klasa VI-a.

Położenie płaszczyzny w przestrzeni. Położenie dwóch prostych oraz prostej i płaszczyzny w przestrzeni. Prosta i płaszczyzna do siebie prostopadłe. Prosta równoległa do płaszczyzny. Płaszczyzny równoległe. Kąty dwusieczne. Płaszczyzny prostopadłe do siebie. Kąty bryłowe. Kąt trójścienny spełniający. Równość kątów trójściennych. Wielościany i ich elementy. Graniastosłup. Objętość równoległościanu i graniastosłupa. Ostrosłup. Objętość jego. Ostrosłup ścięty i jego objętość. Podobieństwo wielościanów. Wielościany foremne. Bryły obrotowe. Walce. Stożek. Kula.

Zadania na obliczanie. (Zadania na obliczenie objętości wielościanów, kul i ich części; bardziej skombinowane zadania na wszystkie oddziały geometrii).

Podręcznik. Zydlar, cz. II.

PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO w PŁOCKU.

Kosmografia (2 godz. tyg.)

- I. Ogólne pojęcie o wyglądzie i wielkości ziemi.
 - II. Ruch dzienny sklepienia niebios.
 - III. Wyznaczenie położenia ciał niebieskich. Punkty i linje na sklepieniu niebios.
 - IV. Oznaczanie położenia miejsca na kuli ziemskiej. Widok nieba z różnych punktów ziemi. Kształt ziemi i jej wielkość. Karty geograficzne.
 - V. Obrót ziemi dookoła osi i jego dowody.
 - VI. Słońce i jego ruch pozorny. Ekliptyka. Prawa Keplera. Odległość słońca od ziemi, jego wielkość, budowa fizyczna i obrót dookoła osi.
 - VII. Ruch ziemi dookoła słońca. Długość dnia, pory roku, pory klimatyczne. Roczna paralaksa gwiazd. Aberacja światła, precesja, nutacja. Zmiana nachylenia płaszczyzny ekliptyki do płaszczyzny równika.
 - VIII. Mierzenie czasu.
 - IX. Księżyc. Jego ruch własny, fazy, wielkość, odległość od ziemi, kształt orbity, ruch w przestrzeni, obrót dookoła osi i budowa fizyczna.
 - X. Zaćmienia słońca i księżyca.
 - XI. Planety. Układ słoneczny. Pozorny ruch planet. Opisanie oddzielnych planet.
 - XII. Komety. Ich wygląd, wielkość, ruch, liczba i budowa fizyczna.
 - XIII. Gwiazdy spadające.
 - XIV. Gwiazdy stałe. Ich odległości od ziemi, ruch własny. Gwiazdy kolorowe, zmienne, czasowe, podwójne i wielokrotne. Konstelacje. Budowa fizyczna gwiazd.
 - XV. Mgławice. Gromadki gwiazd. Droga mleczna.
 - XVI. Ciężenie powszechne. Masa i gęstość ziemi, słońca i planet. Masy komet.
- Podręcznik Thiemeego lub Hertza—pomocniczy Jędrzejewicza.

Geografia fizyczna (łącznie z kosmografią).

Powstanie ziemi i jej dzieje. Pochodzenie i podział skal. Siły wewnętrzne i zewnętrzne. Rozkład i poziome ukształtowanie lądu. Pionowe ukształtowanie lądu. Zmiany w pionowym ukształtowaniu lądu. Woda lądowa i morska. Prądy. Kształt i wysokość atmosfery. Powietrze, jego skład, temperatura; wpływ warunków miejscowych na temperaturę. Linje izotermiczne. Ciśnienie i ruch powietrza. Izobary. Wiatry. Wilgotność powietrza; opady. Skroplenie. Klimat i jego zmiany.

Podręcznik—geografia fizyczna W. Nalkowski.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Geografia.

Klasa I-a (2 godz. tyg.).

Wiadomości ogólne z geografii fizycznej. Horyzont. Cztery strony świata (gwiazda północna, wschód słońca, kompas, cień w południe). Plan. Skala. Mapa.

Kształt ziemi. Dowody kulistości ziemi. Antypody. Globus. Oś. Bieguny. Koła na globusie i ziemi (równik, równoleżniki, południki, siatka geograficzna).

Ruchy ziemi. Ruch około osi (dzień i noc), ruch około słońca (cztery pory roku). Strefy klimatyczne.

Ląd i jego części. Części świata. Wyspy (lądowe, pierwotne, koralowe), półwysep, (przyrostkowy, odrostkowy), przesmyk, linja brzegowa, brzeg (fiordy, szkiery, diuny). Powierzchnia lądu (wyżyny i niziny, góry i doliny). Góra, jej części. Góry pod względem wysokości (alpejskie). Doliny, przełęcz, wąwoz. Wulkany. Tworzenie się gór.

Wody lądowe (źródło, rzeka—jej części, wodospad, jezioro). Dorzecze, dział wodny. Splawność rzeki. Jeziora. Woda słodka.

Woda morska. Oceany. Prądy. Przyptyw i odpływ morza.

Powietrze. Ruch powietrza. Chmury (deszcz, śnieg, grad, krup).

Klimat, pasy klimatyczne. Zwierzęta i rośliny.

Człowiek—rasy ludzkie. Naród. Państwo. Kolonie. Krótki opis wszystkich części świata z uwzględnieniem kształtu powierzchni, wód lądowych i państw.

Ziemia we wszechświecie. Oznaczenie położenia miejsca na ziemi (szerokość i długość geograficzna). Do-

kładne wyjaśnienie położenia ziemi względem słońca w różnych parach roku).

Klasa II-ga.

Szczegółowy opis części świata: Australji, Afryki, Azji i Ameryki.

Klasa III-a.

Geografia Europy głównie zachodniej do krainy przejściowej pomiędzy Europą Wschodnią a Zachodnią t. j. do Niziny Polskiej.

Klasa IV-a.

Geografia Ziem Polskich.

Geografia Ziem Polskich ze szczególnym uwzględnieniem Królestwa, tak pod względem fizjograficznym jak i statystycznym.

*Geografia Europy Wschodniej
(Cesarstwa Rosyjskiego).*

Geografia Rosji Europejskiej według kształtu budowy powierzchni ładu i według terytorjów administracyjnych.

Podręczniki. Dla wszystkich klas podręczniki geografji Nalkowskiej.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Nauki przyrodnicze.

Klasa I-a.

Wiadomości ogólne z przyrody martwej.

Ziemia, woda i powietrze (ciała twarde, płynne i gazowe).

Ziemia orna i jej skład (piasek, glina i próchnica).

Wapień (kamień wapienny). Marmur. Kreda.

Wapno—murowanie.

Piaskowiec.

Węgiel kamienny. Kopalnie węgla.

Granit (feldspat, kwarc, mika).

Sól. Krystalizacja.

Klasa II-a.

Wiadomości ogólne z przyrody żywej).*

Las. Drzewa liściaste i iglaste. Krzewy leśne, podścielisko, grzyby. Zwierzęta ssące, ptaki, gady, owady.

Łąki błotne, pastewne i siewne. Rośliny i zwierzęta.

Pastwisko i zwierzęta domowe.

Ogród warzywny.

Pole. Zboża. Pasożyty i niszczycele zbóż. Chwasty.

Inne rośliny uprawne.

Klasa III-a.

Botanika).*

Świat roślinny, zwierzęcy (podobieństwa i różnice). Najniższe istoty roślinne. Sinice. Bakterje. Wodorosty.

*) Program szczegółowy: Projekt programów nauk przyrodniczych dla szkół średnich opracowali; K. Czerwiński, W. Jezierski, T. Męczkowska, B. Miklaszewski, S. Rychter.

Rośliny tworzące plechę. Brunatnice. Krasnorosty. Grzyby. Wątrobowce. Paprocie. Skrzypy. Widlaki. Iglaste. Jednoliścieniowe. Dwuliścieniowe.

Charakterystyka wymienionych typów, gromad, klas oraz najważniejszych rodzin i przedstawicieli świata roślinnego.

Podręczniki: Rostafiński. Botanika na biologicznej podstawie kurs I. M. Arctówna i W. Grzegorzewska. Podręcznik do nauki botaniki.

Klasa IV-a.

Zoologja *).

Szczupak, gołąb, rak, paramoetium. Przegląd wymienionych form pod względem budowy wewnętrznej i najważniejszych czynności życiowych. Zasady klasyfikacji i systematyki. Pierwotniaki. Jamochłonne. Robaki. Szkarłapnie. Mięczaki. Skorupiaki. Owady. Osłonice. Ryby. Ziemnowodne. Gady. Ptaki. Ssące. Charakterystyka poszczególnych typów, gromad, rzędów oraz najważniejszych rodzin i przedstawicieli świata zwierzęcego.

Podręcznik: Nusbaum i Wiśniowski. Wiadomości z zoologii dla klas niższych szkół średnich.

Klasa V-a.

Mineralogja.

Własności minerałów: postaciowe, fizyczne i chemiczne. Systematyka: pierwiastki, siarczki, tlenki, sole, tlenkowce, fitogenidy.

Geologja.

Wiadomości petrograficzne. Geodymanika: czynniki telluryczne i syderyczne. Budowa skorupy ziemskiej. Rzut oka na historję ziemi.

Podręcznik: Łomnicki. Mineralogja i Geologja.

Klasa VI-a.

Chemja.

Wiadomości wstępne. Metaloidy. Chlorowce. Tlenowce. Azotowce. Węglowce. Metale. Potasowce. Wa-

*) Program szczegółowy: Projekt programów nauk przyrodniczych dla szkół średnich opracowali: K. Czerwiński, W. Jezierski, T. Męczkowska, B. Miklaszewski, S. Rychter.

pnowce. Magnezowce. Glinowce. Miedziowce. Ołowowce. Chromowce. Mangan. Żelazowce. Platyna.

Podręcznik: Podręcznik chemji awersji nieorganicznej. Korczyński.

Klasa VII-a.

Biologja.

Ciała organiczne i nieorganiczne. Świat roślinny i zwierzęcy. Ustroje jedno i wielokomórkowe. Rodowy rozwój istot organicznych. Przystosowanie do warunków.

Anatomja fizjologja człowieka.

Podręczniki: Nusbaum. Wiadomości początkowe z biologji. Wolberg. Krótka Anatomja ciała ludzkiego. Sterling. Fizjologja człowieka.



PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Hygiena polska (2 godz tyg.).

Klasa VIII-a.

Wstęp. Zarys anatomji i fizjologii człowieka (12 wykładów).

Znaczenie higieny w życiu człowieka. Cel i zadania higieny polskiej. Wskaźniki zdrowotności. Ruch ludności Królestwa Polskiego w ostatnim stuleciu. Ruch ludności obecnie podług narodowości i miejsca zamieszkania. Wpływ rozmaitych czynników na zdrowie.

Warunki geograficzne ziem polskich i ich znaczenie z punktu widzenia higieny.

Atmosfera. Wpływ klimatu na zdrowie. Klimat ziem polskich. Ciśnienie powietrza. Wiatry. Wilgoć względna, bezwzględna, niedosyt powietrza. Opady. Nasze pory roku z punktu widzenia higieny. Aklimatyzacja. Stopień zdolności Polaków do aklimatyzacji.

Skład atmosfery: tlen, ozon, kwas węglowy i t. d., gazy szkodliwe. Pył. Mikroorganizmy.

Grunt. Kształt powierzchni i budowa geologiczna ziem polskich. Budowa mechaniczna i skład chemiczny gruntu. Typy gleb. Gleby Królestwa Polskiego podług klasyfikacji Miklaszewskiego. Temperatura gruntu; powietrze gruntowe; wilgotność gruntu i woda gruntowa. Zanieczyszczenie gruntu. Związek zachodzący pomiędzy gruntem, a chorobami.

Woda. Ogólne znaczenie wody. Hygieniczne badanie wody. Różne rodzaje wody w przyrodzie i ich własności. Szerzenie się chorób przez wodę. Ziemie polskie pod względem zaopatrzenia w wodę.

Człowiek. Ludność ziem polskich pod względem antropologicznym. Zależność zdrowotności od wieku, płci i narodowości. Pożywienie. Normy pokarmowe. Odżywianie rozmaitych narodowości i warstw społecznych na

ziemiach polskich. Pokarmy: chleb, mięso, mleko, masło, ziemniaki. Znaczenie ziemniaków dla ludu naszego.

Napoje alkoholowe: wódka, piwo, wino. Alkoholicyzm na ziemiach polskich, walka z nim.

Tytoń. Wpływ nikotyny na zdrowie. Walka z paleniem.

Odzież. Znaczenie odzieży w ogólności. Odzież ludu wiejskiego na ziemiach polskich.

Hygiena płciowa. Prostytucja. Abolucjonizm.

Mieszkania. Ogrzewanie. Oświetlanie. Wentylacja.

Miasta i wsie. Zaopatrzenie ich w wodę. Usuwanie nieczystości. Kanalizacja.

Szpitala. Szkoły. Więzienia. Cmentarze.

Hygiena zawodowa. Ludność Królestwa Polskiego pod względem zajęć. Wpływ zajęć na zdrowie. Uszkodzenia. Długość dnia roboczego. Ochrona pracujących. Inspekcja fabryczna. Przepisy prawne. Czynniki ujemne przy poszczególnych zajęciach.

Rolnictwo. Służba folwarczna. Wychodźstwo do Prus. Fabrykacja przetworów roślinnych, zwierzęcych. Fabrykacja wyrobów metalowych. Górnictwo. Komunikacja (flisactwo).

Zawody niewykwalifikowane: wyrobnictwo i stróżstwo.

Choroby zaraźliwe. Najczęściej panujące formy chorób zakaźnych w Królestwie Polskiem. Umiejscowienia i sposoby rozpowszechniania się tych chorób. Istniejące przepisy o chorobach zaraźliwych. Nadzór lekarski. Sposoby walki z chorobami zaraźliwymi: izolacja; dezynfekcja; szczepienia ochronne. Organizacja publicznej ochrony zdrowia na ziemiach polskich. Samarytanizm. Pogotowie Rat. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach.

Szczegółowe rozpatrzenie warunków zdrowotnych poszczególnych guberni Królestwa.

Dotychczasowe próby podniesienia zdrowotności na ziemiach polskich. Towarzystwa higieniczne. Sokolstwo. Wytoczne punkty działalności na przyszłość.

Podręczniki pomocnicze przy słuchaniu wykładów.

Sterling. Zarys fizjologii człowieka.

Brzeziński. Jak zbudowane ciało człowieka?

Huksley. Wstęp do fizjologii (wyd. wyczerpane).

Sonderreger. Zasady higieny 60 k.

PROGRAM GIMNAZJUM POLSKIEGO W PŁOCKU.

Wykład rysunków.

Klasa I-a.

1. Linja i podział linii prostych na części równe. Ocenianie stosunków linii prostych.
2. Odtwarzanie i obrachowywanie kątów.
3. Zasady elementarne rysunku ornamentów. Okrąg kola wielokąty prawidłowe. Rozety gwiazdziste.
4. Inne linje krzywe prawidłowe, śruby, woluty, krzywe, pożyczone z królestwa roślinnego, lodyggi, liście, kwiaty.

Klasa II-a.

1. Wiadomości o przedstawieniu przedmiotów w ich prawdziwych wymiarach (zasady rysunku geometrycznego) i przedstawienie w pozornych kształtach (zasady perspektywy).
2. Przedstawienie geometryczne kreskami. Przedstawienie w perspektywie. Cienie brył geometrycznych, i przedmiotów codziennych prostych.
3. Rysunek podług ozdób wypukłych zapożyczających swe formy z przedmiotów nieżyjących, jako to: listewki, wole oczy, serca, perły, zęby i t. d. Kopjowanie gipsów przedstawiających ozdoby płaskie z małą wypukłością.
4. Rysunek ozdób w płaskorzeźbie, oparty na formach żywych, jako to: liście, kwiaty ornamentacyjne, palmy, kwiatony i t. p.

Klasa III-a.

1. Rysunek części architektonicznych, jako to: piedestały, podstawy i słupy, kolumny, pilastry, narożniki, gzym-

sy, ornamenty architektoniczne (wiadomości o stylach architektonicznych).

2. Rysunek głowy ludzkiej. Pierwsze wiadomości o budowie ogólnej i proporcjach między jej częściami.

Uwaga. W klas. III i IV-ej kilka lekcyj ma być przeznaczonych na rysunek architektoniczny z pomocą cyrkla i linijki.

3. Rysunek części architektonicznych t. j. kapitele, kolumny, maskarony i gryfony. Wazony głowy zwierząt dekoracyjne.

Klasa IV-a.

1. Rysunek całości i stosunek postaci ludzkiej, podług rycin i płaskorzeźb.

2. Nauka i rysunek części ciała ludzkiego. Wiadomości elementarne z anatomji. Kopjowanie rąk i nóg oraz szczegółów postaci ludzkiej podług figur gipsowych.

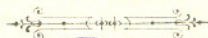
3. Rysunek części architektonicznych. Figury dekoracyjne. Karjatydy, wazy ozdobione figurami, fryzy ozdobne. Całość i szczegóły stylu doryjskiego, jońskiego, korynckiego.

Klasa V-a.

1. Rysunek postaci ludzkiej i zwierząt z gipsowych modeli.

2. Rozwinięcie i zastosowanie studjów poprzedzających.

3. Rysunek głowy ludzkiej z natury.





Biblioteka im. Zielińskich
Tow. Nauk. Płockiego

G.9154